

7. december 1938, Revúca.

Hlásenie žandárskej stanice Okresnému žandárskemu veliteľstvu v Revúcej o Vojtechovi Ličkovi, predtým učiteľovi v obci Jelšava, ktorý vypovedal o vyšetrowaní maďarskými bezpečnostnými orgánmi a o okolnostiach jeho vyhostenia.

Učiteľ Vojtech Ličko udal, že 13. 11. 1938 bol vypočúvaný na četníckej stanici v Jelšave, kde ho jeden četník pažbou udrel do prs. Dňa 25. 11. 1938 bol vypočúvaný na policajnom kapitanáte v Jelšave, pričom jeden civil, asi tajný policajt, ho udrel rukou do líca. Tak isto u Vojtecha Lička urobili 4 razy domovú prehliadku a z nájdenej vojenskej knižky si vypísali údaje.

Na polícii v Jelšave Vojtechovi Ličkovi povedali, že pre svoju činnosť nemôže dostať v Jelšave miesto učiteľa, ani v Maďarsku. Vyzvali ho, aby dobrovoľne sám odišiel.

V zastúpení veliteľa stanice
vrchný strážmajster Kučera

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., č. j. 679/38

7. december 1938, Topoľčany.

Zápisnica napísaná na žandárskej stanici s Jozefom Cabalom, predtým učiteľom v obci Nový Tekov, ktorý vypovedal o situácii na slovenských školách na okupovanom území a o jeho vynútenom odchode na Slovensko.

Zápisnica

Jozef C. udal:

Obec Nový Tekov bola obsadená Maďarskom dňa 10. 11. 1938. Pri príchode maďarského vojska do obce nebol som očitým svedkom, že by sa na Slovákoch páchali nejaké násilnosti. Pred príchodom Maďarov dostali sme všetci Slováci v Novom Tekove od tamajších maďarských obyvateľov výzvu, aby sme vo vlastnom záujme čím skôr opustili obec. Túto výzvu pripevnili na brány domov. Tiež sa po obci medzi tamajším obyvateľstvom rozprávalo, že po príchode Maďarov aspoň 20 Slovákov vyhodia z obce za hranice.

Od 10. 11. 1938 vyučoval som v mojej škole do 12. 11. 1938. Nakoľko som videl, že moji žiaci sa boja chodiť do slovenskej školy a zo dňa na deň mi ich ubúda, 12. 11. išiel som do Levíc na školský inšpektorát o radu, čo mám robiť, keď deti sa boja chodiť do slovenskej školy. Inšpektorom v Leviciach bol bývalý správca kalvínskej školy menom Dóka. Ten mi povedal, že maďarským deťom nemožno brániť, aby chodili do maďarskej školy. Tak isto mi inšpektor oznámil, že moja menšinová škola môže jestvovať a dostávať podporu od štátu len pod tou podmienkou, ak aj ďalej bude mať najmenej 30 žiakov. Keď som už videl, že moja škola nemá nádej sa ďalej udržať, nakoľko som nemal požadovaný počet žiakov (30), žiadal

som o preloženie na inú čisto slovenskú školu v Maďarsku. Inšpektor Dóka mi odvetil, že takú čisto slovenskú obec Maďarsko nezabralo. Na upozornenie, že takýchto obcí bolo zabratých viac, odvetil mi, že aj tam, ako on, sú učitelia Slováci. Odporúčal mi, že nemá význam ma prekladať. Radšej nech sa vystáhnem na Slovensko, kde mi dajú takú školu, akú budem chcieť. V Maďarsku už nemám čo hľadať. Potom ma odkázal na policajného kapitána v Leviciach, kde sa 14. 11. 1938 mám hlásiť a kde mi oznámia ďalšie inštrukcie, ako so mnou naložia.

Na Okresnom úrade v Leviciach ma prijal policajný kapitán nízkej postavy, bez fúzov, od ktorého som žiadal povolenie na opustenie územia. Tento mi povedal, že žiadne písomné povolenie nedostanem. Nech idem domov a on dá pokyn polícii a žandárom, ktoré ostatné zariadenia. V tomto čase na Okresnom úrade bol aj rímsko-katolícky kňaz, profesor gymnázia v Leviciach, Slovák Bolcek, pred ktorým sa tento policajný kapitán vyslovil, že má možnosť ma vyhodiť za hranice, lebo jemu sa to tiež stalo pri štátnom prevrate, keď ho vyhodili z Nových Zámkov. Ale napriek tomu mi to vraj neurobí.

V ten istý deň večer prišiel do môjho bytu jeden dôstojník prevziať budovu školy. Formálne prehliadol budovu, spočítal miestnosti a odišiel. Zakázal mi, aby som svoje šaty dovtedy nezabali, kým mi nepridelí vojaka na kontrolu. Dňa 15. 11. 1938 ráno som odcestoval na návštevu svojich rodičov do Šurian a než som sa vrátil späť, doma ma hľadali žandári. V tento deň asi 14. hod. znovu prišli, keď som už bol doma. Ihneď ma odvedli bez toho, aby som sa mohol najesť, prípadne riadne obliecť, vraj na výsluch do Malých Kozmáloviec. Ale na výsluchu som nikde nebol. Ihneď ma žandári priamo odvedli na demarkačnú čiaru k mostu pri Tlmačoch, kde mi jednoducho povedali, aby som išiel na druhú stranu mostu, lebo tam na slovenskej strane vraj ma žiadajú o výsluch. V domnienke, že sa to zakladá na pravde, prešiel som na slovenskú stranu, kde som zistil, že Maďari ma jednoducho vyhodili. Z Nového Tekova k mostu pri Tlmačoch je asi 4 km, ktorú cestu som vykonal peši. Tam som potom čakal na príchod mojej manželky až do 17. 11. 1938, ktorá doviezla na 3 nákladných autách všetky naše veci.

Moja manželka mi rozprávala, že po mojom odchode ihneď do domu prišli maďarski vojaci, prehádzali celý byt a žiadali, aby im vydala všetky zbrane. Keď im nič nevydala, lebo žiadne zbrane som nikdy nemal, ohrozovali ju bodákmi. Tak ju chceli zastrašiť. Pritom mi pokradli rôzne drobnosti, zvlášť šperky, príbor a pod. Na druhý deň ráno, t. j. 18. 11. 1938, opäť prišli vojaci a oborili sa na ňu, prečo sa už nevystáhovala. Pritom čiastočne jej pomáhali baliť. Vlastne nie baliť, ale aby mali príležitosť ukradnúť, čo sa ktorému hodilo. Bolo ich tam asi 10 vojakov, ktorí sa stále striedali.

Podľa udania občianky P. zo Starého Tekova, ktorá bola v Kozmálovciach gazdinou u penzistu Františka S., ktorého údajne násilne odvliekli do Budapešti, pretože bol legionárom a Čechom. Čo sa s ním stalo, neviem.

Na mojej rodine neboli páchané žiadne násilnosti. Po vystáhovaní z Maďarska som sa usadil v Topoľčanoch, kde vyučujem na štátnej meštianskej škole.

V tom čase som sa iba sám vystáhoval z Nového Tekova.

Skončené a podpísané.

Strážmajster Čongrády

Jozef Cabala, v. r.